

مهرزاد شفیع پور

اعتبار و روح سینما و هنر ایران

عباس کیارستمی اعتبار و روح سینمای ایران و نماد بی مرگی، عشق و وفاداری به وطن و هنر ایران در سن ۷۶ سالگی بر اثر بیماری در شامگاه ۱۴ تیرماه در پاریس به سان پروانه پر کشید و در خانه دوست آرام گرفت.

کوچ ناپهنگام پرستوی سینمای ایران همه دوستان را او را مات و مبهوت کرد. پرواز راز آلود وی شوک عظیمی بود بر جامعه هنر ایران و جهان. کیارستمی موثرترین و جهانی ترین چهره سینمای ایرانست که نامش تا ابد بر تارک سینما، هنر و فرهنگ آن خواهد درخشید. آنچه که کیارستمی را ماندگار و برای جامعه ایران محبوب ساخت آرامش خاطر، شناخت عمیق و عشق به وطن، انعکاس روح جامعه ایرانی و شناساندن آن به جامعه جهانی بود. کیارستمی همواره در آثارش به دنبال ارائه چهره ای مثبت از ایران و ایرانی بود و خود او زمانی در مصاحبه با روزنامه گاردین گفته: «در تمام فیلم‌ها خواسته‌ام این است که تصویری مهربان‌تر و صمیمی‌تر از انسانیت و کشورم را به نمایش بگذارم.»

بنابراین کیارستمی بشارت دهنده و سفیری تمام عیار برای فرهنگ و هنر ایران بود، هر چند او همیشه در صحبت هایش خود را لایق این کار نمی دانست. او از جمله کارگردانانی

است که هیچ گاه سودای مهاجرت به خارج از کشور را نداشت. کیارستمی بر این باور بود که تصمیم به ماندن، مهم‌ترین تصمیم او برای زندگی حرفه‌ای اش بوده است. او می‌گوید که حضور همیشگی اش در ایران و ملیت ایرانی اش توانایی او در ساخت فیلم را دو چندان کرده است، وی در این باره می‌گوید: «اگر درختی را که ریشه در خاک دارد از جایی به جای دیگر ببرید، آن درخت دیگر میوه نمی‌دهد و اگر بدهد آن میوه دیگر به خوبی میوه‌ای که در سرزمین مادری اش می‌تواند بدهد نیست. این یک قانون طبیعت است. فکر می‌کنم اگر سرزمینم را رها کرده بودم درست مانند این درخت شده بودم.»

لذا او با تمام ناملایمت‌ها هیچ گاه از وطن دل نبرید و با تمام سختی‌ها در خاک وطن ماند و برای اعتلای فرهنگ ایرانی و شناساندن روح و روان ایرانیان به جهان تلاش بی وقفه ای نمود. به همین منظور او با زاویه دوربین خود توانست تصاویری متفاوت تر از آنچه که دنیای سیاست از چهره ایران و فرهنگ آن منعکس می‌کند به تصویر بکشد.

لکن کیارستمی ضمن علاقه و وفاداری به وطن نگاهی جهان شمول نیز به دنیای پیرامونش داشت و خود را با نظم جهانی هماهنگ و منطبق می‌ساخت. بیرون آمدن از پيله و پرواز با بال پروانگی هنر و کار او بود و این ویژگی‌ها را به وضوح در آثارش می‌توان مشاهده کرد. کیارستمی با زاویه دوربین‌های عکاسی و فیلم برداریش تصاویر و نماهای واقعی دل‌نشینی از این دنیای پرتلاطم و خشونت برانگیز به جهانیان عرضه کرد تا همگان احساس کنند که جهان قابل‌تحملی برای زندگی است و این نماهای واقعی چیزی نبود جز زاینده هنر خلاق او.

روح آزادی خواهانه کیارستمی و درک غنی او از جهان پیرامونش و نگاه تیزبین و حساسش نسبت به ساده‌ترین جزئیات و تبدیل کردن آنها به امر زیبایی‌شناسانه، او را در حوزه‌های کاریش برجسته می‌ساخت. توانمندی‌های کیارستمی در عرصه هنر ناشی از عشق او به هستی و دید گسترده اش نسبت به جهان هستی بود. او در نشان دادن واقعیت‌های اجتماعی جامعه ایران و زندگی انسان‌های معمولی در فیلم هایش شگفتی‌های فوق‌العاده ای خلق نمود.

کیارستمی از نقاشی آغاز کرد به عکاسی و سپس به سینما رفت. او در عکاسی طبیعت و سینما توانست‌های گام‌های بلندی بردارد و در این عرصه صاحب سبک شود. بی‌شک او پایه‌گذار سبک سینمایی شد که تاکنون فیلمسازان زیادی پیرو این نوع سینما شده، فیلم ساخته و مطرح شده‌اند. کیارستمی در کارنامه فیلم‌سازی خود حدود ۴۰ اثر از خود به جای گذاشته که معروفترین آنها نان و کوجه، گزارش، خانه دوست کجاست، مشق شب، کلوزآپ، زندگی و دیگر هیچ، زیر درختان زیتون، طعم گیلان، باد ما را خواهد برد، ده و کپی برابر با اصل از جمله مهم‌ترین آثار سینمایی وی می‌باشد. اما مهم‌ترین افتخارات وی عبارتند از:

جایزه ویژه هیات داوران جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان تهران ۱۹۷۰

جایزه اول بخش روایی چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم جیفونی ایتالیا برای فیلم تجربه ۱۹۷۴

جایزه ویژه هیات داوران نهمین جشنواره بین‌المللی فیلم کودکان و نوجوانان تهران برای فیلم مسافر ۱۹۷۴

جایزه تلویزیون ملی ایران در نهمین جشنواره بین‌المللی فیلم کودکان و نوجوانان تهران برای فیلم مسافر ۱۹۷۴

دیپلم افتخار منتقدان، یازدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم کودکان و نوجوانان تهران برای فیلم لباسی برای عروسی ۱۹۷۶

جایزه اول جشنواره فیلم‌های آموزشی مکزیکو برای فیلم دو راه حل برای یک مسئله ۱۹۷۶

نامزد نخل طلائی جشنواره کن برای فیلم زیر درختان زیتون ۱۹۹۴

برنده نخل طلایی جشنواره کن برای فیلم طعم گیلاس ۱۹۹۷
 نامزد شیر طلایی جشنواره ونیز برای فیلم باد ما را خواهد برد ۱۹۹۹
 برنده جایزه ویژه هیئت داوران جشنواره ونیز برای فیلم باد ما را خواهد برد ۱۹۹۹
 نامزد نخل طلایی جشنواره کن برای فیلم ده ۲۰۰۲
 دریافت دکترای افتخاری دانشسرای عالی پاریس (اکول نرمال سوپریور)
 دریافت نشان شوالیه ادب و هنر وزارت فرهنگ فرانسه

در پایان واکنش دو تن از بزرگان سینمای جهان و ایران را نسبت به درگذشت کیارستمی مرور می کنیم:
 کمال تبریزی کارگردان نامدار سینمای ایران در یادداشتی برای خبرگزاری ایسنا می نویسد: «در میان بزرگان سینما فیلم هایش بیش از همه مرا دچار حیرت می کرد و با دیدن آن‌ها تحت تأثیر عجیب و غیرقابل توصیفی قرار می گرفتم؛ حسی کاملاً نزدیک به حقیقت زندگی و به شدت متفاوت با دنیای سینما! دنیایی مختص کیارستمی و منحصر به فرد. آرامشی دوست‌داشتنی که مطمئنم حالا که پیش ما نیست، آرام‌تر است! طعم گیلاسش نشانه خوبی از حال فعلی اوست؛ حالی که مرا به آرامش دعوت می کند. به حالش غبطه می خورم. مثل فیلم هایش دوباره دچار حیرتم کرده است! استاد آرام سینما به آرامی رفت! آرامش نشانه انسان‌های بزرگ است.»
 مارتین اسکورسیزی کارگردان برجسته سینمای جهان با نوشتن یادداشتی نسبت به درگذشت عباس کیارستمی کارگردان ایرانی واکنش نشان داد وی در بیانیه‌ای رسمی برای هالیوود ریپورتر نوشت: «وقتی خبر مرگ عباس کیارستمی را شنیدم عمیقاً شوکه و غمگین شدم. او یکی از آن هنرمندان نادر با دانش ویژه در دنیا بود که اگر بخواهیم با کلمات ژان رنوآر بزرگ بگوییم: واقعیت همیشه جادو می کند. برای من، این حرف بدنه کاری خارق‌العاده کیارستمی را جمع‌بندی می کند. بعضی‌ها به فیلم‌های او به عنوان مینیمال اشاره می کنند، اما در حقیقت دقیقاً برعکس آن است هر صحنه از «طعم گیلاس» یا «خانه دوست کجاست؟» پر از زیبایی و شگفتی است که با صبر و دقت ضبط شده است.»

عباس کیارستمی با تمام ناملایمت‌ها

هیچ گاه از وطن دل نبرید و با تمام سختی‌ها در خاک وطن ماند و برای اعتلای فرهنگ ایرانی و شناساندن روح و روان ایرانیان به جهان تلاش بی وقفه ای نمود. به همین منظور او با زاویه دوربین خود توانست تصاویری متفاوت تر از آنچه که دنیای سیاست از چهره ایران و فرهنگ آن منعکس می کند به تصویر بکشد.

نمونه ای از عکاسی کیارستمی از طبیعت

